

327. Dizajn WEB korisničkih sučelja

Izrada i publiciranje web stranica pomoću alata MS FrontPage

Goran Baotić

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet elektrotehnike i računarstva

Sažetak – Članak pokriva pregled metoda i praksi pri izradi osobnih i profesionalnih web-stranica kroz povijest, pritom opisujući programske alate – klasične uređivače teksta i moderne WYSIWYG (engl. *What-You-See-Is-What-You-Get*) uređivače web-stranica, poput Microsoft FrontPagea i Adobe Dreamweavera. Opisane su prednosti i mane navedenih alata u odnosu na tekstualne uređivače, te postupci publiciranja napravljenog sadržaja na Internet. Rad treba dati uvid u mogućnosti izrade i publiciranja web-stranica nekad i danas.

I. UVOD

Standardizacijom jezika HTML (engl. *HyperText Markup Language*) sredinom 1990-ih godina započinje ubrzani razvoj Interneta, a time ujedno privlači mnoge korisnike da se predstave na Internetu putem vlastitih web-stranica.

Preduvjet je očit – potrebno je poznavati jezik HTML te ručno tipkati mnoštvo linija strukturiranog kôda – prepoznatljivih HTML „tagova“, unutar kojih se nalazi tekstualni sadržaj web-stranice te hiperpoveznice (engl. *hyperlinks*) na druge web-stranice.

```
33 <div id="content-space">
34 <div id="ctl100_div_gear_menu" class="gear-
menu"><ul><li><h4>VIDEO RENTAL</h4><ul><li><a
href="/najam/video/led-ekrani/">LED ekrani</a></li><li><a
href="/najam/video/led-strip-zavjese/">LED strip
zavjese</a></li><li><a href="/najam/video/widescreen-
projekcije/">widescreen projekcije</a></li><li><a
href="/najam/video/plasma-lcd-ekrani/">plazma i LCD
ekrani</a></li><li><a
href="/najam/video/projektori/">projektori</a></li><li><a
href="/najam/video/projekcijski-zaslони/">projekcijski
zaslони</a></li><li><a href="/najam/video/projektorske-
optike/">projektorske optike</a></li><li><a
href="/najam/video/videozidovi/">videozidovi</a></li><li><a
href="/najam/video/kamere/">kamere</a></li><li><a
href="/najam/video/mikseri/">mikseri / rack-
režija</a></li><li><a
href="/najam/video/monitori/">monitori</a></li><li><a
href="/najam/video/rekorderi-reproduktori/">rekorderi /
reproduktori</a></li><li><a
href="/najam/video/procesori/">procesori</a></li><li><a
href="/najam/video/distribucije-matrice/">distribucije /
matrice</a></li><li><a href="/najam/video/prateca-
oprema/">prateća oprema</a></li></ul></li><li><h4>AUDIO
RENTAL</h4><ul><li><a
href="/najam/audio/zvucnici/">zvucnici</a></li><li><a
href="/najam/audio/monitori/">monitoring</a></li><li><a
href="/najam/audio/pojacala/">pojačala</a></li><li><a
href="/najam/audio/mikseri/">mikseri</a></li></ul></div>
```

Slika 1. Isječak HTML kôda moderne web-stranice

Izrada web-stranica klasičnim putem – uređivanjem HTML oznaka u običnom tekstualnom uređivaču posao je za stručnjake na području izrade web-stranica. Potrebno je izvrsno poznavati sintaksu,

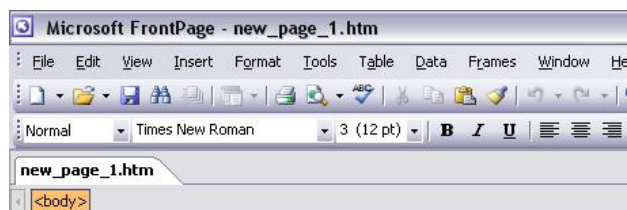
strukturu i semantiku jezika kako bi od mnoštva naizgled zbunjujućih oznaka – tekstualnog sadržaja pomiješanog s oznakama jezika nastao konačan proizvod – kvalitetno strukturirana te oku ugodna prezentacijska web-stranica.

II. GRAFIČKI UREĐIVAČI WEB-STRANICA

Kako bi se stručnjacima olakšao posao izrade web-stranica, a time i skratilo vrijeme utrošeno na pisanje strukturalnih oznaka – tagova, osmišljeni su napredni uređivači web-stranica, popularno zvani WYSIWYG uređivačima. Navedeni uređivači web-stranica inspiraciju crpe iz tada već postojećih procesora teksta, poput Microsoft Worda. Korisnici kroz grafičko sučelje bogato mogućnostima opisuju sadržaj web-stranice, uređuju njegove vizualne karakteristike te kroz nekoliko klikova mišem, web-stranice obogaćuju multimedijским sadržajima – umeću slike, grafike i zvukove.

Pojavom WYSIWYG uređivača web-stranica, također se otvaraju vrata mnoštvu običnih korisnika Interneta da na lak način i sami postanu autori svojih web-stranica.

Među komercijalnim programirama, dva najveća takmaca u kategoriji bogatih uređivača web-stranica oduvijek su bili Microsoft FrontPage (naknadno uključen u programski paket MS Office) te Macromedia Dreamweaver (kasnije Adobe Dreamweaver).

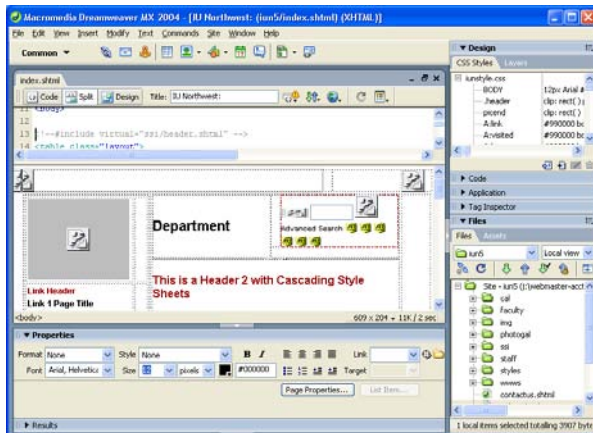

Slika 2. Grafičko sučelje MS FrontPagea izrazito je slično onome u MS Wordu

Odluke MS FrontPagea su jednostavno korištenje u prepoznatljivom grafičkom sučelju te prilagođenost korisnicima slabijeg predznanja u izradi web-stranica.

Navedeni alat zadnju je inačicu imao 2003. godine kao dio paketa MS Office. Više nije službeno podržan od strane autora te neće biti novijih verzija. Kako bi sustigao konkurenciju, Microsoft je 2008. objavio novi alat za izradu web-stranica, Microsoft Expression Web, dio programskog paketa Expression Studio.

Najveća konkurencija alatu MS FrontPage svakako je (bio) Macromedia Dreamweaver. Iako ponajviše rasprostranjen u profesionalnim krugovima, Dreamweaver također dobiva svoj udio korisnika-početnika.

Slika 3. Macromedia Dreamweaver nudi detaljnije grafičko sučelje te izvrstan raspodijeljeni pogled na web-stranicu – istovremeno kroz kôd te grafički. Promjene načinjene u jednom „pogledu“ istovremeno se reflektiraju u drugom.

Navedeni grafički alati postaju očit izbor za izradu statičkih web-stranica obogaćenih multimedijским sadržajem. Kroz većinu mogućnosti jezika HTML dolazi se u nekoliko klikova mišem, a korisniku je prepušteno da se većinom brine o sadržaju stranice, pritom gotovo potpuno zanemarujući izvorni kôd HTML-a koji se generira u pozadini korisnikovog rada u grafičkom sučelju.

Već rane inačice navedenih programa imale su gotove predloške za izradu web-stranica. Predložak bi uključivao osmišljen grafički dizajn web-stranice i njezinu strukturu. Uz takav pristup, korisniku je prepušteno da samo izmjeni generički „lorem ipsum“ tekst u naslovima i paragrafima sa svojim sadržajem.

Sve što preostaje jest napravljene web-stranice objaviti na Internetu.

III. PUBLICIRANJE SADRŽAJA NA WEB

Brzim razvojem Internet tehnologija krajem 1990-ih, pojavio se značajan broj uslužnih servisa na Internetu koji su u zamjenu za reklamu nudili besplatan web-hosting prostor na svojim poslužiteljima.

Jedan od značajnijih takvih uslužnih servisa, namijenjen smještanju tada aktualnih osobnih web-stranica bio je GeoCities. Nakon kratke registracije na sustav i odabira tematike vlastite stranice, korisniku je dodijeljen prostor na udaljenom poslužitelju veličine nekoliko MB te potrebni podaci za spajanje na poslužitelj kako bi se mogao napraviti *upload* sadržaja. Praksu takvih uslužnih servisa nastavili su i lokalni pružatelji pristupa Internetu, omogućujući

svojim korisnicima smještaj web-stranica na njihovim poslužiteljima, ali najčešće uz značajna ograničenja.

Najjednostavniji način *uploada* web-stranica početnicima svakako je upload putem administracijskog sučelja na web-stranicama internetskog servisa koji nudi smještaj stranica, budući da zahtijeva minimalno tehničkog znanja. Međutim, najrasporstranjeniji način *uploada* sadržaja na web-poslužitelj svakako je putem protokola FTP (engl. *File Transfer Protocol*). Koristeći tekstualni ili grafički FTP klijent, korisnik najprije upisuje tehničke podatke o FTP poslužitelju internetskog servisa pri kojem je registriran, a potom odabire datoteke na vlastitom računalu te ih kopira na web-poslužitelj.

Kako bi olakšali proceduru objave web-stranica, kasnije inačice grafičkih uređivača web-stranica uključivale su i FTP klijent.

IV. IZRADA WEB-STRANICA DANAS

Unazad nekoliko godina, još većim razvojem Interneta, a ponajprije razvojem poslužiteljskih tehnologija za izradu dinamičkih web-stranica, došlo je do eksplozije u količini internetskih „portala“ i društvenih servisa.

U domeni osobnih web-stranica najpopularniji su „blog“ (engl. *web-log*) alati, koji korisniku omogućuju iznimno jednostavnu objavu sadržaja s praktički neograničenim prostorom na poslužitelju davatelja usluge, pritom koristeći gotove predloške dizajna i strukture web-stranica. Utjecaj navedenih uslužnih servisa toliko je velik da je za osobne potrebe, a posebice među mlađim korisnicima Interneta u potpunosti zamjenio klasičan način izrade i objave web-stranica.

V. ZAKLJUČAK

Najranije web-stranice izrađivane su u isključivo tekstualnim alatima. Razvojem tehnologije i širenjem Interneta, očitim su izborom postali u članku opisani grafički uređivači web-stranica. Iako iznimno dobri za brzu izradu statičkih web-stranica, njihovo je korištenje danas značajno smanjeno jer se privatni korisnici najčešće odlučuju za korištenje opisanih internetskih servisa za objavu sadržaja, s obzirom na jednostavnost korištenja i minimalnu razinu potrebnog tehničkog znanja.

Za profesionalne potrebe, danas se koristeći velike razvojne alate proizvode kompleksne dinamičke web-stranice bazirane na poslužiteljskim tehnologijama. Pojavom semantičkog weba te stavljanjem naglaska na razdvajanje prezentacijskog od semantičkog dijela web-stranice, iznimno je bitno raditi na razini izvornog kôda u (X)HTML-u i CSS-u, radije nego uređivajući sadržaj kroz grafičko sučelje.

Možemo zaključiti da se za profesionalne potrebe vratilo izrađivanju web-stranica na razini izvornog kôda, a za osobne potrebe najčešći je izbor korištenje usluga rasprostranjenih internetskih servisa.